

Herkül Millas □

23.12.2014

Zaman Gazetesi

Kafka kâbusu üstüme çökünce, akıl tutulması yaygınlaşınca, kutuplaşma absürt komik-trajik durumlar yaratınca, kelimeler anlamlarını kaybedince, kin tek rehber olunca ne yazsam diye ben de şaşırıyorum. Son yıllarda bu durumu sık yaşadım. Aralıklarla bazı “moda suçlar” toplumsal isteri krizleri biçiminde etrafı sarıyor. İnsan kendini aciz ve yardımsız hissediyor.

Bir ara “hakaret” algısı tavan yapmıştı. “Değerlerimize” hakaret ediliyor diye hiciv yapmaya ve eleştiriye yeltenenler linç ediliyordu adeta. Karikatür krizini ve Orhan Pamuk'a herkesin dava açma hakkı furyasını hatırlatırım. Hakaret duygusu aşırı uçlara varmıştı. Rasmussen hedef seçilmişti; mahkeme, “davalı tarafından söylendiği iddia edilen sözlerin, davacıların vatandaşlık bağı ile bağlı oldukları Türk milletine yönelik olması durumunda davacıların aktif dava ehliyetinin bulunduğu kabulü gerekir” diyerek Pamuk'u tazminata mahkûm etmişti. Şaşkın, böyle yasa olur mu diye “yoksa hakaret etmeyi serbest mi bırakmalı?” diye yazmıştım. (13.10.2009)

Hain paranoyası

Hain söylemi başka yaygın genel bir suçlama. Hrant öldürüldüğünde yazdığım yazı “ülkemizde hain yoktur” başlığını taşıyordu. Bu hain suçlamasına son verilmedikçe daha nice “hain” öldürülecek diye kaygılıydım. Ülkede hainler var oldukça onları öldürmek isteyecek “vatanperverler” de olacak tabii. Bu paranoyayı “farklı dine” bağlı insanların doğrandığında da yaşamıştım: “Artık ne zaman ‘ülkemizde hain yoktur, olsa olsa farklı düşünen ve davranan yurttaşlarımız vardır, en kötü durumda bir gidişi eleştiren insanlar vardır’ diyebileceğiz? Hain yok, hakaret yok, küfür yok, tehdit yok, yalnız farklılığa tahammülsüz insanlar var. Bu anlayış bir toplumsal güven olarak içimize yerleşmeden cinayeti mahkûm etmenin etkisi sınırlıdır.” (23.1.2007)

KCK tutuklamaları kapsamında Büşra Ersanlı da götürülünce “Bu kez, kim bilir, bilemeyiz ki, belki de, hele bekleyelim bakalım diyecek halim yok” diye yazmıştım. “Terörle ilişkili olarak tutuklanan Prof. Büşra Ersanlı'yı çocukluğundan tanırım, yakınımıdır. Son kırk beş yıldır temasımız hiç kopmadı. Daha önemlisi dostuz, kardeşiz, sırdaşız... Aynı değerleri paylaşıyoruz. Bütün hayatı boyunca insan haklarından yana olmuş bir kimse neden tutuklanır? Askeri vesayete karşı mücadele, başörtüsü yasakları dahil her baskıya karşı tutarlı tutum sergilemiş olan bir insan, bu yaşta, neden böyle süründürülür? Şimdi, büyüklerimiz bilir, bekleyelim bakalım mı demem gerekiyor? Elimde değil, diyemiyorum.” (8.11.2011)

Tutuklamalar bir isteriydi. “En nihayet geldik Ergenekon davalarına ve gazetecilerin tutuklanmalarına... Gazeteci de suçlu olabilir deniliyor, doğrudur, ama polis, politikacı, savcı ve yargıç da. Yapılanların gazetecilikle ne ilgisi var deniliyor, toplu tüfekli darbe ile ne ilgisi var diye soran pek yok. Kamuoyu oluşturma seferberliği, şantaj, fişleme, yalan haber (bunlar gerçekse) tabii ki suçtur, ama darbecilik bu mudur? ... Düşman bloklar ve komplocu kamplar görme eğilimini anlatmaya çalışıyorum. Keşke, diyorum, artık mahkeme yoluyla ceza vermeleri azaltsak, her ‘şüpheliyi’ hemen mahkemelerde süründürmesek ve -hele- insanlar tutuksuz yargılansa; ve varsın birkaçı da kaçiversin. Hakaret edeni dava değil teşhir etsek, onu da toplum ayıplasın. ‘Hukuk kavgası’ keskinliğini kaybetsin ve varsın birileri de cezasız kalsın. Sorunların çoğu zaten verilen cezalardan yaşandı.” (15.3.2011)

Masumiyet karinesi de neymiş!

Dört yıl önce yazdığım bu paragrafı bugün de aynen yazmam gerekiyor! Bugün de darbe yapma amaçlı terör örgütü kurma (suçlaması) furyası var. Mahallede kebabçı dükkânı açar gibi bu tür örgütler kuruluyormuş. Medyada çalışanlardan futbol taraftarlarına kimler yok ki listede. Malum, kitap bombadır, köşe yazısı ise darbe manifestosu sayılıyor. Dolayısıyla kitaplar, gazetelerdeki yazılar suç sayılabiliyor; bir zamanlar şiirler nasıl suç sayıldıysa. Demek ki bir arpa boyu yol gitmişiz; ama galiba o da ters yöne doğru.

Çaresiz, suç işlemeyi serbest bıraksak mı; böyle bir yol bana kaybettiğim güvenimi yeniden sağlar mı, diye aklıma çılgınca düşünceler geliyor. Saçma olmasına saçma bir düşünce tabii, ama yukarıda saydıklarım daha az saçma gelmiyor bana. Hakaret davaları, hain suçlamaları, paranoya şüphesi ile yıllar süren tutuklamalar, her girişimde darbe suçlaması... Kafka, Orwell ve İnesco geliyor aklıma: baskı özgürlüktür!

Boğucu bir suçlama atmosferi yaşıyoruz. Masumiyet karinesi de neymiş; biz kimin suçlu olduğunu zaten biliyoruz, deniliyor. Geçenlerde bir aydınımız, bir TV programında, büyük bir özgüvenle, “ama yaygın olarak bir paralel algısı oluşmuşsa bu konuda birileri suçludur” mantığını dile getirdi. Kanım dondu! Yaygın kanaat kanıt sayılıyor. Nazi Almanya'sındaki yaygın Yahudi algısı geldi aklıma; ve 1942 ile 1955 yıllarında Türkiye'deki yaygın azınlık algısı. Algı varsa suç da var! Algıyı böyle algılayan insanlar var. Bazı demokrat aydınlarımız “kurunun yanında yaş da yanar” diyebiliyor; kendileri bu yangının uzağında kalmaya özen göstererek. Bazı liberal aydınlarımız “devrim sürelerinde her şey mubah” diyor; giyotin dönemini hatırlatarak. Bir adım ötesi halk mahkemeleri kurmak.

Yurtdışındaki dünkü dostlarımıza ne oldu da “gidiş kötüdür” türünde uyarı üstüne uyarıda bulunuyorlar? Cevap hazır: komplo, onlar da kumpasın içindeler. Mantığın kısır döngü çıkmazı: biz hep haklıyız; dolayısıyla bize karşı çıkan varsa, tanım icabı, odur yanlış yolda olan. Aslında bütün dünya hatalı; bize karşı çıkmalarından bu besbellidir! Temel fıkrası bu psikolojik tutumu güzel gösteriyor. Hani tek istikametteki yola tersten girip herkesi ters gidiyor sanması gibi. Ters gideni rahatlatan bir görüş!

Yeni bir tez de geliyor. “‘Bunların’ özgürlükleri kısıtlanıyor, ama ‘bunların’ şikâyet hakkı yok, çünkü geçmişte kendileri de başkalarının haklarını tanımamıştı, suç işlemişti, şimdi inandırıcı olmuyorlar.” deniliyor. Demek ki neymiş? Hak ancak hakkı tanıyana tanınır; eskiden haksızlık edene hak tanınmaz! Bu çok ilginç ve yeni bir hukuk anlayışı: Bu görüşe göre kabahat veya suç işlemiş olanların anayasal ve yasal hakları olamaz! Oysa hukuka inananlardan ille de birilerinin yanında olmaları istenmiyor; onlardan beklenen basit: yasaların uygulamasından yana olmaları bekleniyor.

